

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

246148

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาเด็กและเยาวชนพลายชุมพล
เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชฎานิชฐ์

รองศาสตราจารย์วิราพร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิวัฒน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชรา

ดร.กฤตยากาญจน์

ศศิวิมล

พงศ์อาจารย์

ชาญวิชัย

วงศ์แสงเทียน

โตพิทักษ์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจาก เทศบาลตำบลพลายชุมพล
ประจำปี 2553

๖๐๐๒๕๑๖๑๔

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

246148

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาเด็กและเยาวชนพลายชุมพล
เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชฎานิษฐ์

รองศาสตราจารย์วิราพร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิวันท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชรา

ดร.กฤษฎากาญจน์

ศศิวิมล

พงศ์อาจารย์

ชาญวิชัย

วงศ์แสงเทียน

โตพิทักษ์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจาก เทศบาลตำบลพลายชุมพล

ประจำปี 2553

หัวข้อวิจัย	การพัฒนาเด็กและเยาวชนหลายชุมพลเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	
ชื่อผู้วิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชฎานิชฐ์	ศศิวิมล
	รองศาสตราจารย์วิราพร	พงศ้อาจารย์
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิวันท์	ชาญวิชัย
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชรา	วงศ์แสงเทียน
	ดร.กฤษยาภาณุจณ์	โตพิทักษ์
ปีการศึกษา	2553	

บทคัดย่อ

246148

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาเด็กและเยาวชนหลายชุมพล 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาเด็กและเยาวชนหลายชุมพลเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 3) เพื่อศึกษาผลการพัฒนาเด็กและเยาวชนหลายชุมพล เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ในด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ ด้านจิตสาธารณะ และด้านรักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนในโรงเรียนบ้านหลายชุมพล ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมีมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพัฒนา โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบประเมินคุณลักษณะของนักเรียน แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ แบบสัมภาษณ์และประเด็นการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์จากการศึกษาเอกสารการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและเขียนบรรยายสรุปโดยการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า

1. จากการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการในการพัฒนาเด็กและเยาวชนหลายชุมพล ทั้งด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ ด้านจิตสาธารณะ และด้านรักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ยังมีพฤติกรรมทุกด้านอยู่ในระดับน้อย
2. ผลการพัฒนารูปแบบได้รูปแบบที่เกิดจากการเรียนรู้ โดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project-Based Learning) การจัดการเรียนรู้แบบสาธิต (Demonstration Method) และการเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาโดยผ่านการเรียนรู้จากฐานการเรียนรู้ 3 ฐาน ได้แก่ ด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ ด้านจิตสาธารณะ และด้านรักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีการพัฒนาเป็นระยะๆ และกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง จนได้ข้อสรุปที่เป็นองค์ความรู้จากการจัดนิทรรศการ

3. ผลการพัฒนาเด็กและเยาวชนหลายชุมพล พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะด้านสนใจใฝ่เรียนรู้ก่อนพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง หลังการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ด้านจิตสาธารณะก่อนพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง หลังการพัฒนาอยู่ในระดับมากและด้านรักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นก่อนพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง หลังการพัฒนาอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับคุณลักษณะทั้ง 3 ด้านของเด็กและเยาวชนหลายชุมพล หลังการพัฒนา มีการปฏิบัติหรือการแสดงออกมากกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Title: The Developments of Children at Ply Choompol Village to Build the Society of Learning

Researchers: Assistant Professor Chayanit Sasiwimol
 Associate Professor Wiraporn Pongajarn
 Assistant Professor Apivant Chanvichai
 Assistant Professor Patchara Wongsangteain
 Dr. Krittiyakan Topitak

Academic Year: 2010

Abstract

246148

The purposes of this research are firstly; to study the problem and needs in development children at Ply Choompol village. Secondly; to develop learning society model and finally; to study a learning outcome of children at the village, in terms of, the interests in learning, service mind and the appreciation in Thai cultures and the local wisdom.

The sample groups chosen were the students in a Ban Ply Choompol School. The students at the primary level was in Prathom 6 and the secondary level was the students in Mathayom 1-3 at the same school. The developmental method of research was applied while the tools were in triangular tests : the assessment test of students' behaviors covered learning interests, service mind, and the test of their understanding in Local Wisdom. These were the same themes in interview and group discussion. The data was analyzed by both quantitative and qualitative methods. Through the quantitative, mean and standard deviation was used. However, the focused group discussion and interviews were analyzed by the qualitative method. The analysis concerned content analysis and descriptive method.

The findings indicated that: first; the problem situations and needs analysis of children at the Ply Choompol village, in terms of, their learning interests, service mind and the appreciation in Thai cultures and the local wisdom were less than they should be. Second; the creation of the development patterns for the learning society based on Project Based Learning, Demonstration Method and Cooperative Learning which were processes of development through learning from the three learning parts: Learning interests, service mind and the appreciation in Thai cultures and the local wisdom took the stages of the development. The continuation of the development followed through each stage reached the knowledge shown by exhibition. Finally; it was found that learning interests before the development which was indicated in the middle level was still at the middle level after the process. Service mind which appeared in the middle level before the development was in the higher level after the process which was the same thing as the appreciation in Thai cultures and the local wisdom. The comparison of self- evaluation of these three factors after the process applied showed the development significantly at .05

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาเด็กและเยาวชนหลายชุมพลเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เป็นงานวิจัยที่เป็นความร่วมมือทางวิชาการระหว่าง เทศบาลตำบลพลหลายชุมพลร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชุมชน โดยผ่านกระบวนการ พัฒนาเด็กและเยาวชนหลายชุมพลสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ในด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ ด้านจิตสาธารณะ และด้านรักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

งานวิจัยครั้งนี้ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานจากเทศบาลตำบลพลหลายชุมพล และความร่วมมือเป็นอย่างดีจากบุคลากร อาทิ อธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม นอกจากนี้ยังได้รับความมือจากผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาในครั้งนี้

ขอขอบคุณ ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง ครู และนักเรียนโรงเรียนบ้านพลหลายชุมพล ที่ให้ความร่วมมือในการพัฒนาเด็กและเยาวชนหลายชุมพลเป็นอย่างดี

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
1. บริบทของชุมชนพลายชุมพล	7
1.1 สภาพทั่วไปของชุมชน	7
1.2 ศักยภาพและทุนทางสังคมของชุมชน	10
1.3 แผนพัฒนาสามปี (ปี พ.ศ.2554-2556) เทศบาลตำบลพลายชุมพล	14
2. แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	
2.1 ความหมายของสังคมแห่งการเรียนรู้	16
2.2 องค์ประกอบของสังคมแห่งการเรียนรู้	16
2.3 ความหมายของความสนใจใฝ่เรียนรู้	18
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจใฝ่เรียนรู้	20
3. แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ	
3.1 ความหมายของจิตสาธารณะ	21
3.2 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ	23
3.3 การพัฒนาจิตสาธารณะ	25
3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ	26

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
4. แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	
4.1 ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น	30
4.2 ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น และการปลูกฝังจิตสำนึก	32
4.3 ลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น	35
4.4 ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น	39
4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	43
บทที่ 3 วิธีดำเนินกกรวิจัย	
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ความรู้ชุมชน และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเด็ก และเยาวชน ของตำบลพลายชุมพล	48
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาเด็กและเยาวชน ของตำบลพลายชุมพล เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	50
ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาเด็กและเยาวชน ของตำบลพลายชุมพล เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	50
ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาเด็กและเยาวชน ของตำบลพลายชุมพล เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	52
ขั้นตอนที่ 5 การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาเด็กและเยาวชน ของตำบลพลายชุมพล เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	52
ขั้นตอนที่ 6 การสรุปผลแบบการพัฒนาเด็กและเยาวชน ของตำบลพลายชุมพล เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	54
การวิเคราะห์ข้อมูล	56
เกณฑ์การแปลความหมายข้อมูล	56
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สภาพปัญหาและความต้องการในพัฒนา เด็กและเยาวชนของตำบลพลายชุมพล	57
ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบ การพัฒนาเด็กและเยาวชนลายชุมพล เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	64
ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาเด็กและเยาวชนหลายชุมพลเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	65
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์การจัดกิจกรรมจากการใช้รูปแบบ	70

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	85
อภิปรายผลการวิจัย	89
ข้อเสนอแนะการวิจัย	92
บรรณานุกรม	94
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รายนามผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย	104
ภาคผนวก ข เอกสารหลักฐานและเครื่องมือวิจัย	106
ภาคผนวก ค ภาพประกอบกิจกรรมวิจัย	184

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ของเด็ก และเยาวชนด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ ด้านจิตสาธารณะ และด้านความรัก และภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นก่อนและหลังการพัฒนา	65
2 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ของเด็ก และเยาวชนด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ ด้านจิตสาธารณะ และด้านความรัก และภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นก่อน และหลังการพัฒนา	66
3 ผลการประเมินของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความสนใจ ใฝ่เรียนรู้ ด้านจิตสาธารณะ และด้านความรักและภูมิใจในวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของเด็กและเยาวชนก่อนและหลังการพัฒนา	67
4 การเปรียบเทียบผลการประเมินของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะ ด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ ด้านจิตสาธารณะ และด้านความรักและภูมิใจ ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของเด็กและเยาวชนก่อนและหลังการพัฒนา	67
5 ผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ ด้านจิตสาธารณะ และด้านความรักและภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ของเด็กและเยาวชน ก่อนและหลังการพัฒนา	68
6 การเปรียบเทียบผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับคุณลักษณะ ด้านความสนใจใฝ่เรียนรู้ ด้านจิตสาธารณะ และด้านความรักและภูมิใจ ในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของเด็กและเยาวชนก่อนและหลังการพัฒนา	69

ฉ.

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
2	แบบจำลองระบบทุนทางสังคม	12
3	กระบวนการเกิดและการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	36
4	แสดงลักษณะความสัมพันธ์ของภูมิปัญญาไทย	38